

DE MILLEGEMVRIEND

7e jaargang, nr.5
oktober 1994

MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

Verantw. uitgever: F.Schelfhout,

Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.

Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

*Grafsteen van Cornelus De Laet + 1719
en Eeliesabet Taemans + 1722*

De vijf deuren van het kerkje van Millegem .

In augustus stond "De Millegemvriend" in het teken van de kerkdeuren. Zoals meestal brengen wij zulke verhalen gebaseerd op foto's of documenten die hier of daar opduiken ofwel is er iemand die "vroeger" – laten we zeggen vijftig jaar geleden **op Millegem** woonde of er geweest was en ons over een of ander feit of detail wat meer vertelt. Natuurlijk is het niet altijd gemakkelijk om zich precies te herinneren wat men een halve eeuw voordien gezien of beleefd heeft. Helaas heeft tot heden toe nog niemand een zestig- of zeventigjarig dagboek over Millegem bij gehouden. Dus zijn we al blij als iemand bij ons "*zijn memorie*" komt uitwringen om ons **blaadje-over-vroeger** te kunnen vol pennen.

We hadden vorige maal verondersteld dat de **buitendeur** van de toren **kort na 1924** zou vervangen zijn. Een lezer uit Wilrijk – Frans Storms om hem niet te noemen, die tot in 1953 in de Sint-Antoniussstraat woonde – telefoneerde ons om te zeggen dat hij zich nog herinnerd dat de oude deur er toen nog was. Bovendien wist Frans nog zeer goed dat de oude zware deur erg afgezakt was en over de vloer sleepte de weinige keren dat ze in die tijd werd opengemaakt. De deur was zodanig afgezakt dat ze niet meer volledig kon opengedraaid worden. Dus nemen we thans aan dat de huidige buitendeur **na 1953** werd vervangen. Vraag blijft nu nog : "Wie maakte deze deur ?".

We schreven in hetzelfde artikel dat de huidige buitendeur "**aan een couchke vernis toe was**". Dat moeten we nu ook rechtzetten, want een brave ziel van Millegem is ondertussen enkele dagen – toen het droog was – zijne nikkels komen afdraaien en heeft, na het nodige schuurwerk, voldoende grond- en vernislagen aangebracht zodat onze buitendeur thans in al haar pracht staat te blinken en opnieuw bestand is om nog eens veertig jaar de slagregen en westenwind te weerstaan. We denken niet dat ons artikel de aanleiding was van deze vernisoperatie, doch vermoeden zeer sterk dat de oorzaak moet gezocht worden in het feit de de dochter van onze penningmeester in oktober in het kerkje van Millegem trouwde. Bedankt, Walter, da's voor ons weeral mooi meegenomen.

Over de portaaldeur met "*den Boem*" hadden we aangekondigd dat dien Boem er uitgehaald zou worden en tevens dat deze "**AVR 1899**"-deur een facelift zou krijgen.... dat is ondertussen gebeurd. René Beirens, die met dit karwei belast was en deze nog *handgeschaafde* deur hiervoor eerst helemaal diende te ontmantelen, ontdekte aan de binnenkant van de onderplint een in potlood geschreven tekst die ons duidelijk maakt wie die deur eertijds gemaakt heeft. Er stond namelijk : "*A. Van Reusel timmerman Ranst 1899 en Ed. Mortelmans Ranst hebben dees deur samengesteld*". René en Willy Beirens konden alleen vaststellen dat hun voorgangers 95 jaar geleden een knap stukje vakmanschap in het kerkje van Millegem hadden neergepoot. Nu weten we meteen ook wat de inscriptie **AVR** in de linkerdeur en de inscriptie **EMM** in de rechterdeur te betekenen hebben.

We vonden het dan ook de moeite om eens te gaan kijken wie deze beide artiesten-timmermannen van destijds waren. De eerste, **Augustinus Van Reusel**, geboren te Schilde in 1868, was in 1895 gehuwd te Ranst met Maria Elisabeth Apers en woonde in de Achterstraat (thans Molenstraat). Hij overleed te Ranst in 1928. De tweede **Eduardus Mortelmans**, geboren te Ranst in 1874 woonde eveneens in de Achterstraat, zijn vader, Joannes Constantinus Mortelmans die in 1852 uit Vremde naar Ranst was komen wonen en in 1895 overleed, was ook timmerman en dit beroep werd ook uitgeoefend door de oudere broer van Eduardus, Franciscus Jacobus. Zijn moeder, Petronella Rosalia Aerts, hield rond de eeuwwisseling een winkel in de Achterstraat waar zij toen met haar zes kinderen woonde. Eduardus werd later kassier bij de Molenbergnatie en overleed in Borsbeek in 1950.

Bij een grafsteen in onze kerk.

Helemaal achteraan en helemaal rechts in de kerkvloer is de grafsteen gelegd van **Cornelius De Laet en syne huysvrouw Eeliesabet Taeymans**. Cornelius was 275 jaar geleden, als bewoner van Millegem, reeds in de politiek verzeild geraakt en toen hij in 1719 in de kerk van Millegem begraven werd, liet zijn familie in de grafsteen beitelten dat hij "*SCHEPENEN VAN VREMT*" was. Vóór hem waren reeds vier andere schepenen van Vremde in de kerk van Millegem begraven, het waren Hendrick Verberdt (+ rond 1622), Peeter Weegh (+ 1653), Adriaan Goormans (+ 1655) en Adriaen De Ridder (+ 1689). Cornelius die ongetwijfeld *kerkganger* was bij ons heeft hun grafstenen nog op de oorspronkelijke plaats zien liggen, want bij het vernieuwen van de kerkvloer in 1842 werden de grafstenen "verkapt" en langs de zijbeuken en achteraan in rij gelegd. De begravingen in de kerk (tot 1790) zijn gebeurd in het midden van het schip vooraan.

Cornelius De Laet werd te Ranst geboren op 10 oktober 1640 als zoon van Joannes en Barbara Schoeters. In 1660 wordt hij vermeldt als "boswachter van Zijne Hoogwaardigheid de Bisschop van Antwerpen". Hij trouwde in 1666 te Ranst met **Elisabeth Taeymans** die op 21 september 1642 te Wommelgem werd geboren als dochter van Andreas en Elisabeth Verlingen. Hun gezin telde zes kinderen. Toen hun tweede dochter, Joanna, in 1669 werd geboren vinden we in het doopregister van Ranst opgetekend (vrij vertaald) : "*Wegens de aangroeiende pest in Ranst, met toestemming van Zijn Hoogwaardigheid de Bisschop van Antwerpen en zonder achteruitstelling van andere partijen en onder voorwaarde het in te schrijven in de doopregisters van Ranst, werd in Vremde gedoopt Joanna, dochter van Cornelius en Elisabeth Taeymans*".

In de volkstelling van Vremde van 1693 wordt Cornelius vermeld als "*oudste schepen*" (1). Daar hij enerzijds schepen was van Vremde en anderzijds in de kerk van Millegem werd begraven kunnen we besluiten dat hij woonde in wat men destijds noemde "*Geestelijk Millegem en Wereldlijk Vremde*". Dankzij Jos Smits uit Edegem (2) konden we achterhalen dat Cornelius in 1700 van de erfgenamen van Jan en Michael Taeymans hun gerechte paarten koopt in een stede bij 't Luycksbosch "*het stolbeen*", ongeveer 5 bunder belast met 1/4 veertel koren aan de H.Geest van Ranst. In 1701 koopt hij van Barbara Wegge, begijntje te Lier, 7/4 b land uit de 5 b van "het stolbeen", *bewoond door de koper*. Het stolbeen is een stuk grond dat eertijds tot Vremde behoorde, langs de huidige Pietingbaan, doch dat door de gemeente Wommelgem in 1716 in een langdurend proces met Vremde betwist werd en later toch aan Wommelgem werd toegevoegd.

Een zoon van Cornelius De Laet en Elisabeth Taeymans was **Joannes De Laet**, hij werd geboren in 1677. Joannes trouwde in 1710 met Anna Van Dyck. Het is deze Joannes De Laet die op de "*hoeve Baetens*" woonde, zie hierover in De Millegemvriend april 1993.

Een andere zoon van Cornelius, die zoals zijn vader ook **Cornelius** heette en geboren werd in 1682, bleef ook op Millegem-Vremde wonen niet ver van de ouderlijke hoeve op het stolbeen, een beetje ten zuiden van het Luyckse Bosch, wij vonden zijn woning aangetekend op de *Caerte figuratief* van 1739 door J. Weynen. Deze Cornelius De Laet huwde een eerste maal met **Anna Patrys** en uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren. Anna Patrys overleed

(1) RAA, Vremde, OGA n° 30, bewerkt door F.Haverals in Gens Brabantica, n° 2, 1988.

(2) Jos Smits, *Grenzen en oppervlakte van Wommelgem*, in : *De aloude heerlijkheid Wommelgem*, Uitg. De Kaeck, 1989, blz. 25-43.

Jos Smits is eveneens bezig met een studie over de oude Vremdse schepenen en liet ons graag een kijkje nemen in deze studie. Hij werkte ook mee aan het eerste jaarboek, *Geschiedenis van Boechout-Vremde*, een initiatief van het gemeentebestuur van Boechout en de Heemkring Het Speelhof. Dit werk verschijnt kortelings en kost 500,- BF. Inlichtingen op tel. 455.34.29.

op 12 maart 1728, acht dagen na de geboorte van haar zesde kind en zij werd in de kerk van Millegem begraven, doch er is geen grafsteen van haar in de kerk.

Vier maand na het overlijden van zijn eerste echtgenote, Anna Patrys, hertrouwd Cornelius De Laet met Elisabeth Smits die in 1698 te Vremde was geboren. Uit dit tweede huwelijk worden ook nog eens zes kinderen geboren. In de "*Lijste van de overdragten der Persoonen gedaen ingevolge het Placaert van haere Majesteijt van den 27 December 1754 binnen den Dorpe ende baronnie van Vrempe*" opgemaakt in januari 1755, vinden we het gezin met nog vijf kinderen vermeld. Cornelis is dan pachter die 7 bunder cultiveert (1 bunder = 400 roeden = 1,31 ha). Naast de kinderen woont ook Magdalene Smits op de hoeve als domestique en Jan Van Bouwel, *oudt 7 jaer wort gehouden uijt compassie*. In een "*Settinge*", laten we zeggen belastingslijst van juni 1754 wordt vermeld dat Cornelis De Laet 7 bunder land bezit en 5 hoorne beesten. In diezelfde lijst wordt zijn broer Jan De Laet getaxeerd op 5 bunder en 7 beesten.

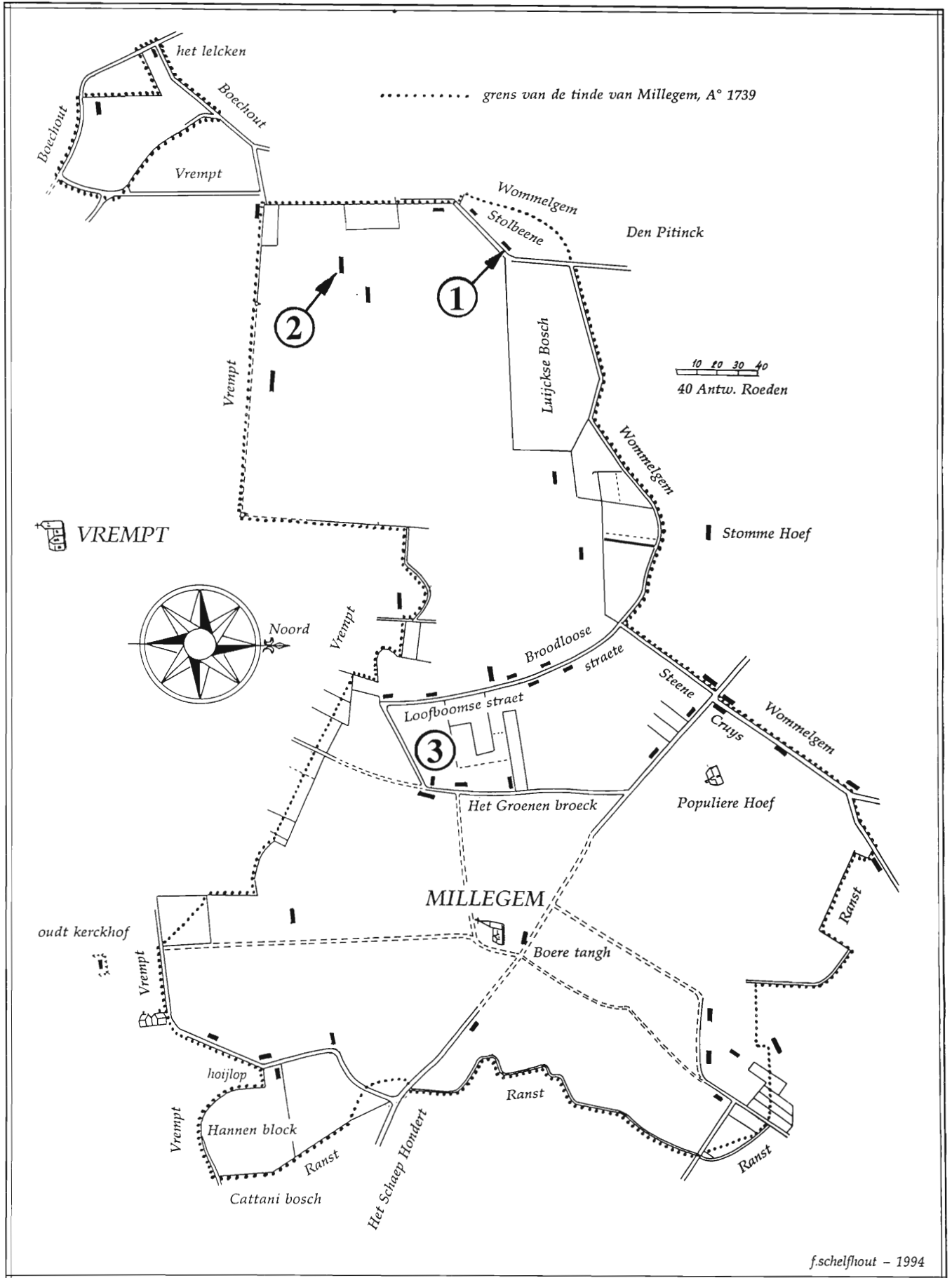
Cornelius overlijdt in 1767 en zijn tweede echtgenote Elisabeth Smits in 1780, beiden worden in de kerk van Millegem begraven, ook een ongehuwde zoon van hen, Hendrik De Laet die in 1781 overlijdt, doch van geen van hen is er een grafsteen.

Een zoon van Cornelius en Elisabeth Smits, ook weer een **Cornelius De Laet (III)** in 1729 te Millegem geboren, huwt in 1781 met Joanna Segers en uit dit huwelijk worden te Millegem-Vremde 5 kinderen geboren tussen 1782 en 1788. Het jongste kind is ook weer een **Cornelius De Laet (IV)**. Deze Cornelius (IV) geboren te Vremde-Millegem op 24 december 1788 was in 1841 te Vremde gehuwd met Elisabeth Voet en uit hun huwelijk worden te Vremde 7 kinderen geboren. Cornelius (IV) was landbouwer en had waarschijnlijk van zijn overgrootvader de politieke microbe overgeërfd, want hij werd te Vremde gemeenteraadslid en bleef dat gedurende 44 jaar en werd bovendien burgemeester van zijn gemeente. Hij overleed op 4 juni 1864. In het gezin van Cornelius en Elisabeth Voet werd in 1852 ook nog een Cornelius geboren, doch deze overleed op 10-jarige leeftijd zodat we hiermee de reeks afsluiten.

Het hiernaast bijgevoegde kaartje is gebaseerd op de in **1739** door J. Weynen getekende **CAERTE FIGURATIEF**. Zij werd gemaakt *op het versoeck van den heere L.T.Mannaerts pastor van Ranst ende Millegem arrestant ende O^e gedaen ter Rolle der Baronije van Vremde 21 januarij 1739 ende den fiat daer opgevolght den 3^{en} februari, is den 18^{en} deser maent geschiet visio Loci op dese Caerte figuratief met alle formalitijten van Rechte ten ovestaen van den heere Drossaert ende de geheele weth deser Baronye ende in presentie van den heere pastoir van Vremde ende den heere Baron van Nevelsteijn coniunctien heffers van de geheele thiende onder de geestelijcke jurisdictie van het voors^{en} Vremdt ende bijsijn van vele oude ende nieuwe pachters soo der thiende van Vremde als millegem ende de selve Caerte bevonden conform aen de waere gesteltenisse der plaetse ende voornaementlijck in alle paelen tegens de thiende van Vremde en Millegem.*

Jan Weynen, geometer, schrijft : "*Ick Onders^{en} gesworen lantmeter ... verclare gecarteert te hebben Dese nefen staende figure wesende de Lant scheydinge van de **tinde van Millegem** palende tegen Wommelgem Boechout Vrempt ende Ranst soo en gelyck de selve aenwyst volgens de aenwijsinge van Corn. de Laet Jan Papen Corn. Roosbroeck ende Jan franck Actum in December 1738 ende in January 1739*".

- 1 Woning waar Cornelius De Laet (°1640, +1719) woonde in 1701.
- 2 Woning waar Cornelius De Laet (°1682, +1767) woonde in 1739.
- 3 Woning waar Joannes De Laet (°1677) woonde in 1739.

150 jaar Meisjesschool te Ranst.

We lezen in "ons Parochieblad" reeds uitgebreid over het ontstaan van de **Annonciaden te Ranst** 150 jaar geleden en de vieringen die met zulk jubileum gepaard gaan. De stichting van de Congregatie heeft in onze parochie een grote invloed gehad op het onderwijs en het geestelijk leven. Appart nog hebben wij ook op Millegem aan de Annonciaden onze bloeiende kleuterschool te danken en waar zouden wij staan zonder de dagelijkse hulp van Zuster Solie, Annonciade, in de kerk van Millegem.

Vijftig jaar geleden is ook het eeuwfeest van de stichting in de (toen) Kloosterstraat niet onopgemerkt gebleven. We brengen u hier het verslag van de kerkfabriekraad van 2 juli 1944 door Pastoor Van Bruggen :

*" In aanwezigheid van al de leden wordt mededeeling gedaan der goedkeuring der begroting van 1944. Alsook dat de gemeente gezorgd heeft voor een **nieuwe dubbele ingangspoort tot het Kerkhof van Millegem** .*

*De Kerkfabriek zal zijn medewerking verleen en aan de viering van het eeuwfeest der intrede in Ranst van de Eerw. Zusters Annuntiaden, den 8 Augustus 1844. De drie eerste Zusters : **Beatrix, Rosa en Philomena**, waren de stichteressen der Congregatie van de E.E. Zusters Annunciaten van Huldenberg, nadat ze in 1854 als zelfstandige congregatie werden erkend door de geestelijke overheid. Ze kwamen den 8 Augustus 1844 van het klooster der E.E. Zusters Annuntiaden van Velthem.*

Gedaan in zitting, te Ranst, op 2 Juli 1944.

De secretaris, A. Van Bruggen

50 jaar bevrijding te Ranst.

Alle kranten hebben de vorige maanden ruim aandacht besteed aan de bevrijding die zich in de **septemberdagen 1944** in onze streken voltrok. Tevergeefs hebben we gezocht of de pers ook iets over Ranst, laat staan over Millegem te vertellen had. Zo afgelegen waren we toch ook niet dat de Duitsers ons hier in '40 niet gevonden hadden en er hadden zelfs wapens in de toren van Millegemkerk verborgen gezeten... maar "noppes" hierover in de gazetten. We hebben voor enig licht dan maar beroep gedaan op Pastoor Van Bruggen die in het verslag van de kerkraad van 1 oktober 1944 het volgende neerschrijft :

*" In aanwezigheid van al de leden wordt de Kerkeraad verzocht om deel te nemen aan de **bedevaart-processie naar de kerk van O.L.Vrouw te Millegem**, die doorgaat op **Zondag 8 October om 14.30**, ter dankbetuiging voor onze gelukkige **bevrijding van de Duitse bezetting**, die in het begin van September werd ingezet. De frontlijn, die zich thans op het Kanaal van Turnhout bevindt, biedt voldoende veiligheid om deze processie te laten doorgaan.*

De engelsche soldaten, die hier nog gekantonneerd zijn, zullen het beeld van O.L.Vrouw dragen in deze processie.

Daarna werd de begroting voor het jaar 1945 voorgelegd en goedgekeurd.

Gedaan in zitting te Ranst op 1 October 1944

De secretaris,

A. Van Bruggen

De Voorzitter,

F. Geluykens "

Bij navraag in de vergadering van K.B.G.-Ranst konden weinigen zich nog veel van deze processie herinneren. Alleen Louis Van den Broeck uit de Laarstraat wist nog dat deze processie afgekondigd was op de preekstoel en dat meisjes in witte kleren vóór het beeld uitgingen in die processie; Louis was toen 21 en dan onthoudt ge zulke details wel beter.

*Op zondag 27 november 1994 komen vele paarden
ons kerkje wat van dichterbij bekijken ...*

want dan is er de jaarlijkse

SINT-ELOOIVIERING

Om **11 uur** in het kerkje te Millegem-Ranst : **Plechtige "Sint-Elooi" Misviering**

Voorgegaan door **E.H. J.Smets**, Diocesaan Proost der Sociale Werken van het ACW.
en **E.H. H. Belmans**, Rector te Millegem.

Muzikaal opgeluisterd door " **Koninklijke Fanfare DE NACHTEGAAL** " Ranst.

Om **11 uur** verzamelen **ruiters** en **tractoren** aan de Boerenkrijglaan te Ranst, om vandaar stoetsgewijs, via Ranst-Dorp, naar Millegem te vertrekken.

Aansluitend aan de H.Misviering, aankomst van de **Sint-Elooi Ommeganck** aan Millegem-kerk en **zegening der paarden, Pony's, tractoren en alaam**.

Er is een aandenken voor alle deelnemers en er kan nadien nog wat opgewarmd worden.

MILLEGEMFEESTEN 1994.

Ondanks een *opengebroken Herentalsebaan* zijn de septemberfeesten dit jaar weerom een sukses geworden.

Bij de traditionele inzet met de **kaartavond** waren 64 kaartliefhebbers opgekomen, vele trouwe gezichten die we al jaren op deze avond ontmoeten, en enkele nieuwe gezichten die het zich niet zullen beklagd hebben. Sven Verwerft ging als jeugdige kaarter met de hoofdprijs naar huis. Bij deze kaartavond hoort traditioneel de **worstenbol** en ook dit jaar kreeg Gust De Wolf voldoende klanten naar de pitjesbak om zo de worsten gebakken of ongebakken aan de man of vrouw te brengen. De worstenbakploeg stond in elk geval paraat en dat geeft zo 'n heerlijke geur van gebraden worst in de zaal, echt iets feestelijks.

Het **mossel**feest was iets nieuws en heeft ons overdonderd, want zelfs in twee ploegen kregen wij alle eters met moeite 's avonds in de zaal. We moeten bekennen dat de mosseleers gesteund door de koude schotelliefhebbers er een beetje als haringen in een kistje moesten bijzitten. Volgend jaar zullen we een "numerus clausus" moeten instellen, dat wordt op de volgende parlements zitting te Millegem alvast besproken. Ze waren in elk geval lekker die beestjes in hun schelp en over de koude schotels niets dan lof; zo hoort het. We hadden één-kilo-mosselen-de-man voorzien, doch sommigen blijken méér eetlust te hebben, daar wordt volgend jaar zeker in voorzien, dan zeggen we *à volonté*.

Het was de derde keer dat we **touwtrekken** organiseerden. Weerom een schitterende opkomst en de nodige sponsors. Alleen dat rot-slechte regenweer. Hoewel, Staf en Jos kregen het voor elkaar om telkens op het gepaste moment, tussen de regenbuien door, de ploegen aan het zeel te krijgen. Het waren spannende momenten, men trok met alle spieren die beschikbaar waren en de meesten hebben er 's anderdaags nog een aangenaam gevoel in armen en benen aan overgehouden. En ze weten nu ook hoe "slijk" er uitziet. De finale werd ex-equo gewonnen door "KWB-Ranst" en "7 PK's", de beste vrouwenploeg noemde zich "Flintstonettes", de prijs voor de meest ongelukkigste ploeg ging naar "Chiro-Ranst" en de fair-play-beker was voor "De Duvels".

Zoals ook traditie kende de **tombola van de Zuster** een ongekend sukses. En onze penningmeester vertelde ons dat het resultaat "schitterend" was, dus voortdoen... onze dank aan de vele tientallen geziene en ongeziene medewerkers, zonder hen waren er geen Millegemfeesten mogelijk geweest.

Onze negende reeks WINTERCONCERTEN.

Begint op **zaterdag 3 december 1994** om 20.30 u. met het optreden van

Het zangkwartet GOSPODI uit Gijzegem.

Tenor: Herman Elegast, tweede tenor: Jos Simal, bariton: Guido Cassiman en bas: Paul Nieuwdorp.

Dit kwartet bestaat reeds 12 jaar en is bekend om zijn Slavisch-Byzantijnse gezangen.

Onze muzikliefhebbers zullen ongetwijfeld deze datum in hun agenda vrijhouden.